

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

657

Vragen van de leden **Griffith** en **De Krom** (beiden VVD) aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken *over de stroomstoringen in Nederland op 4 november 2006*. (Ingezonden 7 december 2006)

1

Heeft u kennisgenomen van het artikel¹ genaamd «Stroomuitval treft grote delen Europa»?

2

Welke stappen hebt u als minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, coördinerend minister voor crisisbeheersing, bij het uitvallen van de stroomvoorziening genomen?

3

Is het waar dat, zoals een woordvoerder van de Franse elektriciteitsleveranciers heeft gezegd¹, Europa maar net aan een totale black-out is ontsnapt?

4

Hebben de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische

Zaken en Europese Zaken de situatie onderling besproken tijdens en na de stroomuitval? Zo ja, wat hield deze bespreking in? Zo neen, waarom niet?

5

Is bij deze stroomstoring een bepaald plan van aanpak uitgevoerd? Zo ja, welk plan van aanpak is gebruikt? Welke rol heeft de crisisbeheersingsorganisatie hierin gespeeld? Zo neen, waarom niet?

6

Welke maatregelen en voorzieningen zijn getroffen zijn om de (nationale) veiligheid bij stroomstoringen in het algemeen te waarborgen? Is een dergelijke stroomstoring opgenomen in de nationale risicobalans?

7

Is naar aanleiding van de stroomuitval een evaluatie gemaakt? Zo ja, waaruit bestaat deze evaluatie? Wat zijn de conclusies van deze evaluatie? Zo neen, waarom niet?

8

Is in Europees verband besproken wat te doen als een stroomstoring nogmaals op een dergelijke grote schaal plaatsvindt? Vindt er in een zodanig geval op Europees niveau

overleg plaats? Op welke manier wordt dan overlegd en welke bewindspersoon neemt daarin het voortouw? Vindt u deze procedure volstaan?

9

Welke rol ziet u voor de Europese Commissie om in de toekomst dit soort problemen te voorkomen?

¹ De Telegraaf, 5 november 2006.

Antwoord

Antwoord van minister **Wijn** (Economische Zaken), mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Buitenlandse Zaken. (Ontvangen 23 januari 2007), zie ook Aanhangsel Handelingen nr. 561, vergaderjaar 2006–2007

1

Ja.

2

Het Nationaal CrisisCentrum, verantwoordelijk voor de interdepartementale en interbestuurlijke coördinatie en informatievoorziening, heeft, zoals gebruikelijk in dit soort situaties, over de stroomuitval contact onderhouden

met het Departementaal Coördinatiecentrum (DCC-EZ) van het Ministerie van Economische Zaken.

3

De Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity (UCTE) voert momenteel onderzoek uit naar de gang van zaken en oorzaken van de stroomonderbreking van 4 november jl. Uit het interim rapport van 30 november jl. blijkt dat deze onderbreking in termen van het aantal betrokken transmissiesysteembeheerders (TSO's) en van de mate van afwijking van de normale bedrijfstoestand van het net, het ernstigste incident in de geschiedenis van UCTE is geweest. Zoals aan u is bericht met mijn brief nummer 6103450 van 4 december jl., hebben de beveiligingssystemen waarmee de hoogspanningsnetten zijn uitgerust, naar behoren gefunctioneerd. Daarmee is voorkómen dat de onderbreking zich verder kon uitbreiden. Hoe ruim de veiligheidsmarge op het meest kritieke moment was, valt op dit moment niet aan te geven. De UCTE zet haar onderzoek voort en daarin zal zij ook de relevante veiligheidsstandaarden betrekken. Zodra gereed, zal ik u nader informeren.

4

Naar aanleiding van deze korte storing heeft op ambtelijk niveau informatie-uitwisseling plaatsgevonden tussen het Departementaal Coördinatiecentrum van EZ en het Nationaal Crisiscentrum bij BZK. Op 7 november heeft het DCC-EZ een situatierapport opgemaakt en uitgewisseld met nadere informatie en een eerste, voorlopige analyse van de stroomuitval. De leveringszekerheid van energie valt onder verantwoordelijkheid van de Minister van Economische Zaken. De sector zorgt, conform calamiteitenplannen, er voor dat levering van stroom weer mogelijk wordt. De Minister van Economische Zaken is over de stand van zaken geïnformeerd. De Minister van Binnenlandse Zaken is verantwoordelijk voor de beheersing van de maatschappelijke ontwrichting en de daaruit voortvloeiende openbare ordeproblematiek die na grootschalige uitval van de energievoorziening kan ontstaan. Voor Nederland zijn de gevolgen van

de stroomuitval deze keer gelukkig beperkt gebleven. Vanwege het relatief gunstige verloop was het niet nodig de Ministers van Binnenlandse Zaken en Buitenlandse Zaken er actief bij te betrekken.

5

Voor een goede werking van het Europese transportsysteem voor elektriciteit moet er continu balans zijn tussen vraag en aanbod. Bij verstoringen herstellen de TSO's het evenwicht op twee manieren: door de productie te verhogen (primaire reactie) en/of door de vraag te verminderen (belasting afschakelen). Nederland volgde op 4 november de procedure die voor alle Europese landen geldt. Deze zijn vastgelegd in het UCTE Operation Handbook; voor de TSO's op het vasteland van Europa vormt dit de technische en operationele referentie voor de veilige en betrouwbare bedrijfsvoering van het Europese netwerk. De crisisbeheersingsorganisatie heeft in deze situatie bestaan uit: Het Departementaal Coördinatie Centrum (DCC) van EZ dat contact heeft gehad met het Nationaal Crisiscentrum van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Verder heeft het Ministerie van EZ, conform de bestaande handboeken, op ambtelijk niveau contact gehad met de relevante netbeheerders.

6

Beleid voor energieleveringszekerheid is de verantwoordelijkheid van de Minister van Economische Zaken. Storingen zijn door middel van calamiteitenplannen in de uitvoering belegd bij de sector. Verder zijn de reguliere interdepartementale afspraken over crisisbeheersing van toepassing. Ten aanzien van de risicobalans kan het volgende worden gemeld. De inzet van het Kabinet in het kader van de Strategie nationale veiligheid (zie TK 30 821, 2006–2007) is gericht op het versterken van de rijksbrede analysefunctie voor dreigingen die onze nationale veiligheid kunnen aantasten. Onderdeel van de rijksbrede analysefunctie is een periodiek uit te voeren zogenoemde «nationale risicobeoordeling» (ook wel nationale risicobalans genoemd) waarin risico's die voortkomen uit heel diverse dreigingen met elkaar worden

vergeleken. Deze beoordelingsmethode zal in 2007 worden ontwikkeld. Dan zal ook worden bezien hoe (onder andere) het risico (= kans * effect) op stroomuitval zich zal verhouden tot andere risico's die onze samenleving ernstig kunnen ontwrichten. Verwacht wordt dat grootschalige (en vooral langdurige) stroomuitval een plek verdient in de risicobalans.

7

Meteen na de stroomonderbreking hebben de TSO's in UCTE-verband besloten om uit te zoeken hoe deze stroomonderbreking is ontstaan en het handelen van de betrokken TSO's na te gaan en te evalueren. In haar interimrapport van 30 november jl. heeft de UCTE onder andere de feiten op een rij gezet betreffende de systeemtoestand direct voor de onderbreking alsmede betreffende de gebeurtenissen direct voor, tijdens en na de stroomonderbreking. Het eindrapport zal evaluatief ingaan op onder meer de handelwijze van betrokken TSO's, de middelen die zij daarbij tot hun beschikking hebben, samenwerking tussen de TSO's, relatie met de productie van elektriciteit en training van het personeel. Daarnaast wil de UCTE in het eindrapport aanbevelingen opnemen voor verbetering van de geldende procedures voor het beheer van de landelijke hoogspanningsnetten en van de UCTE-veiligheidsstandaarden. De Council of European Energy Regulators (CEER) zal de Europese Commissie op basis van eigen, onafhankelijk onderzoek adviseren over de lessen die uit de stroomonderbreking van 4 november jl. getrokken kunnen worden. Na publicatie van het eindrapport van de UCTE zal de Europese Commissie, zoals aangegeven in mijn brief 6103612 van 4 december jl. een nadere analyse uitvoeren en mogelijk aanbevelingen doen voor verbetering. Uit het recente sectoronderzoek concludeert de Commissie dat de voor de verdere ontwikkeling en het beheer van de Europese energienetwerken noodzakelijk is om de samenwerking tussen de TSO's te intensiveren. Zij beziet daarom welke maatregelen daartoe noodzakelijk zijn. Daarnaast wordt binnen de werkgroepen van het Pentilaterale Forum reeds langere tijd op Nederlands initiatief

hard gewerkt aan het wegnemen van knelpunten op het gebied van de leveringszekerheid. Wanneer de rapporten van de UCTE, de CEER en de Commissie beschikbaar zijn zal ik u hierover nader informeren.

8

De stroomstoring van 4 november jl. heeft bij uitstek het belang aangetoond van intensievere Europese samenwerking op dit terrein.

De uitkomsten van de onderzoeken van de UCTE en de CEER worden afgewacht voordat conclusies getrokken kunnen worden over hoe een vergelijkbaar incident in de toekomst kan worden voorkomen en welke acties wenselijk zijn in geval een stroomstoring toch plaatsvindt. We verwachten dat ernstige incidenten als deze op Europees niveau zullen worden besproken, gelijk de stroomstoring van 4 november jl. Aan de stroomstoring van 4 november wordt namelijk ook op Europees niveau aandacht besteed. De energieministers hebben afgesproken om de uitkomsten van de onderzoeken af te wachten en deze vervolgens in de Energieraad van 15 februari te bespreken. Ik heb deze keer het voortouw genomen om dit onderwerp op de agenda te zetten.

9

Zie ook vraag 7 en 8. De Commissie zal naar aanleiding van het onderzoek UCTE een nadere analyse uitvoeren en eventuele aanbevelingen doen voor verbetering. Daarnaast wordt het probleem besproken op Ministerniveau in de Energieraad en in het Pentilaterale Energy Forum voor de Noordwest Europese energiemarkt. Ik steun deze initiatieven.